

Remiss — Lätt att göra rätt — om förmedling av brottsskadestånd (SOU 2010:1)

Kronofogdemyndigheten (KFM) tillstyrker föreslaget i det stora hela. Myndigheten anser dock att två justeringar är nödvändiga:

1. KFM anser att sista dag för inbetalning av skadeståndet till det betalningsförmedlande organet ska vara den dag domen vinner laga kraft.

2. KFM avstyrker förslaget att brottsskadestånd som har betalats för sent till det betalningsförmedlande organet, ska återbetalas till den skadeståndsskyldige. Myndigheten anser att alla brottsskadestånd som betalas in bör vidareförmedlas till målsäganden.

Övrigt:

Effekterna av den nya lagstiftningen vad gäller syftet att underlätta frivillig betalning av skadestånd och motverka restföring, bör utvärderas efter en tid.

Allmänt

KFM har under många år fått signaler från skadeståndsskyldiga som tyder på att dagens ordning innebär praktiska svårigheter att betala utdömda brottsskadestånd. Skadeståndsskulder är vanligt förekommande i myndighetens register, särskilt bland ungdomar.

Obetalda skadestånd är ofta en inkörsport till fortsatt skuldsättning som kan vara svår att ta sig ur. Att ungdomar kan påbörja vuxenlivet utan att ha skulder registrerade hos KFM är mycket angeläget. Skuldsättning med efterföljande betalningsanmärkning hindrar ofta en ungdom från att hyra lägenhet, skaffa telefonabonnemang och få arbete. Det föreliggande förslaget bör leda till att färre obetalda skadeståndsskulder registreras hos KFM.

KFM tillstyrker i allt väsentligt de föreslagna lagändringarna. Myndigheten anser dock att ett par justeringar behöver genomföras för att hanteringen av brotts-skadestånd ska bli mer rationell för såväl målsägande och skadeståndsskyldiga som för inblandade myndigheter.

Sista dag för betalning enligt inbetalningskortet (avsnitt 5.2.4)

Utredningen föreslår att sista betalningsdag för inbetalning av skadeståndet ska infalla en vecka efter att domen har vunnit laga kraft. KFM anser istället att sista betalningsdag bör sättas till samma dag som domen vinner laga kraft.

Ur den skadeståndsskyldiges synvinkel är det betydligt enklare att hålla reda på ett och samma datum för att överklaga domen eller att betala skadeståndet. Att tidigare lägga sista betalningsdag med en vecka bör i de flesta fall inte leda till större svårigheter att betala skadeståndet.

Också för målsägandens del ter det sig som mer fördelaktigt om sista betalningsdag är samma dag som domen vinner laga kraft. Målsäganden får i förekommande fall sitt skadestånd en vecka tidigare. För det fall ingen betalning har skett till det betalningsförmedlande organet, kan KFM omedelbart efter att ha tagit emot den lagakraftvunna domen gå ut med en förfrågan om målsäganden vill ha hjälp med verkställighet. KFM:s förvaltningsrättsliga serviceskyldighet torde innebära att myndigheten utan dröjsmål ska skicka ut ett sådant erbjudande till målsäganden. Med utredningens förslag ska KFM avvakta med att skicka ut denna information till dess att en vecka har passerat efter att domen har vunnit laga kraft. Om KFM även fortsättningsvis skickar erbjudande till målsäganden om hjälp att begära verkställighet direkt efter lagakraftvunnen dom, försämras inte servicen till målsäganden i detta avseende.

Sena betalningar (avsnitt 5.3.1)

Utredningens förslag innebär att frivillig betalning som sker senare än två veckor efter sista betalningsdag enligt inbetalningskortet, ska betalas tillbaka till den skadeståndsskyldige. KFM avstyrker denna del av förslaget. Myndigheten anser att frivillig betalning av brottsskadestånd alltid bör förmedlas till målsäganden oavsett när betalning sker. Om målsäganden ansöker om verkställighet hos KFM och den skadeståndsskyldige därefter betalar skadeståndet till det betalningsförmedlande organet, är en vidareförmedling mer naturlig än att först betala tillbaka skadeståndet och sedan inleda ett verkställighetsförfarande hos KFM. Om den skadeståndsskyldige hinner betala till det betalningsförmedlande organet innan ansökan om verkställighet lämnats in, undviker den skadeståndsskyldige att registreras i KFM:s register och få en betalningsanmärkning, om skadeståndet vidareförmedlas till målsäganden.

Utifrån medborgarnas allmänna rättsuppfattning kan det te sig som mycket märkligt att en frivillig betalning återbetalas trots att skadeståndsskulden är oreglerad. En sådan ordning kan i värsta fall invagga den skadeståndsskyldige i tron att målsäganden inte vill ha något skadestånd. Att inte vidareförmedla ett skadestånd som har betalats in, om än för sent, kan te sig stötande ur målsägandens perspektiv.

För att det föreslagna systemet ska få avsedd effekt och innebära en verklig service, anser KFM sammanfattningsvis att även sena betalningar ska förmedlas till målsäganden. Såsom utredningen anför kommer de flesta som kan och vill betala sitt brottsskadestånd, troligen att göra det innan sista betalningsdag enligt inbetalningskortet. Det bör i så fall innebära att det betalningsförmedlande organet bara i undantagsfall måste vidareförmedla för sent inbetalda brottsskadestånd.

Framtida utvärdering

Det är viktigt att i framtiden följa upp om det nya systemet för frivillig betalning av skadestånd har fått avsedd effekt. Vid en sådan utvärdering är den centrala frågeställningen, enligt KFM:s mening, om systemet lever upp till sitt syfte att underlätta frivillig betalning av skadestånd och att motverka onödig restföring av skadeståndsskulder.

Beslut i detta ärende har meddelats av undertecknad rikskronofogde. I den slutliga handläggningen har också kronodirektören Michael Necke, biträdande processägaren Karin Berglöf-Hedar samt verksamhetsutvecklarna Åsa Mattsson och Ulf Hedlund deltagit.

Eva Liedström Adler

Michael Necke